

ĐÁNH GIÁ THỰC TRẠNG NĂNG LỰC CHUYÊN MÔN, NGHIỆP VỤ CỦA ĐỘI NGŨ GIÁO VIÊN THỂ DỤC CẤP TRUNG HỌC PHỔ THÔNG CÁC TỈNH PHÍA BẮC

Nguyễn Văn Phúc*

Tóm tắt:

Sử dụng các phương pháp nghiên cứu khoa học thường quy lựa chọn được 12 tiêu chí đánh giá của nhóm cán bộ quản lý giáo dục và 12 tiêu chí tự đánh giá năng lực chuyên môn, nghiệp vụ của đội ngũ giáo viên Thể dục cấp THPT các tỉnh phía Bắc. Trên cơ sở đó, đánh giá thực trạng năng lực chuyên môn, nghiệp vụ của đội ngũ giáo viên Thể dục cấp THPT các tỉnh Phía Bắc. Nhằm đề xuất các giải pháp nâng cao năng lực chuyên môn, nghiệp vụ cho đối tượng nghiên cứu.

Từ khóa: Thực trạng, năng lực chuyên môn, nghiệp vụ, giáo viên thể dục, trung học phổ thông, các tỉnh phía Bắc...

Assessment of the actual professional qualification of the high school physical education teachers in the Northern provinces

Abstract:

By using the regular scientific research methods, there are 12 evaluation criteria of the educational management team and 12 criteria for self-assessment of the professional qualification of high school teachers in the Northern Provinces selected out. Based on these criteria to assess the current professional qualification of the high school teachers in the Northern provinces, as a basis for proposing solutions to improve the professional qualification of research subjects.

Key words: Actual status, professional qualification, physical education teacher, high school school, northern provinces ...

ĐẶT VẤN ĐỀ

Trước yêu cầu đổi mới căn bản và toàn diện nền giáo dục của Đảng và Nhà nước, Bộ GD&ĐT chủ trương đổi mới giáo dục phổ thông sau năm 2015 gồm những vấn đề cơ bản như: Đổi mới chương trình từ định hướng nội dung dạy học sang chương trình định hướng năng lực; Đổi mới phương pháp dạy học theo hướng chú trọng phát triển năng lực của học sinh; Chuyển đổi kiểm tra, đánh giá từ đánh giá chủ yếu kiến thức và kỹ năng sang đánh giá năng lực của học sinh. Do vậy, GDTC trường học phải có sự đổi mới toàn diện, mà vấn đề cơ bản và trước hết là đổi mới công tác đào tạo, bồi dưỡng chuyên môn cho đội ngũ giáo viên thể dục theo hướng chất lượng và hiệu quả. Đây là nhân tố quan trọng ảnh hưởng trực tiếp và lâu dài đến hiệu quả công

tác GDTC trường học, trong đó có cấp THPT và đây cũng là những thách thức lớn đối với khả năng đáp ứng về trình độ chuyên môn, nghiệp vụ của chính bản thân đội ngũ giáo viên thể dục cấp THPT.

Để có cơ sở tác động các giải pháp nâng cao năng lực chuyên môn, nghiệp vụ cho đối tượng nghiên cứu, việc đánh giá chính xác thực trạng năng lực chuyên môn của đối tượng nghiên cứu là vấn đề quan trọng, có ý nghĩa quyết định.

PHƯƠNG PHÁP NGHIÊN CỨU

Quá trình nghiên cứu sử dụng các phương pháp: Phương pháp tham khảo tài liệu; phương pháp quan sát sư phạm; phương pháp phỏng vấn và phương pháp toán thống kê.

Khảo sát được tiến hành trên 57 giáo viên Thể dục và 18 cán bộ quản lý thuộc 39 trường

*PGS.TS, Phó Hiệu trưởng Trường Đại học TDTT Bắc Ninh; Email: nguyenvanphuchn@gmail.com

THPT khu vực phía Bắc thuộc thuộc 6 tỉnh, thành phố: Hà Giang, Hải Dương, Lạng Sơn, Yên Bái, Bắc Ninh và Quảng Ninh, trong đó có 18 trường loại 1 và 11 trường loại 2.

KẾT QUẢ NGHIÊN CỨU VÀ BÀN LUẬN

1. Thực trạng số lượng và trình độ đào tạo, bồi dưỡng của đội ngũ giáo viên thể dục

Tiến hành khảo sát thực trạng số lượng và trình độ đào tạo, bồi dưỡng của đội ngũ giáo viên thể dục cấp THPT các tỉnh phía Bắc thông qua khảo sát các đối tượng tham dự lớp "Bồi dưỡng thường xuyên cho giáo viên Thể dục các trường phổ thông năm 2017 được tổ chức tháng 7/2017 tại Trường Đại học TDTT Bắc Ninh. Kết quả được trình bày tại bảng 1.

Bảng 1. Thực trạng số lượng và trình độ đào tạo, bồi dưỡng đội ngũ giáo viên thể dục tại các trường THPT các tỉnh phía Bắc (n=39 trường)

TT	Nội dung		Năm học	
			2015-2016	2016-2017
1	Số lượng giáo viên		254	269
2	Giới tính	Nam	156	166
		Nữ	98	103
3	Tuổi đời bình quân		34.6	34.1
4	Thâm niên bình quân		12.6	12.3
5	Trình độ chuyên môn	Sau đại học	9	12
		Đại học	237	252
		Dưới đại học	8	5
6	Trình độ tin học	A	7	12
		B	133	236
		C	14	21
7	Trình độ ngoại ngữ	A	9	16
		B	229	228
		C	16	25

Qua bảng 1 cho thấy:

- Số lượng giáo viên Thể dục tại các trường THPT khu vực phía Bắc có xu hướng tăng từ năm học 2015-2016 sang năm học 2016-2017, nhưng số lượng tăng không đáng kể. Trung bình mỗi trường loại 1 có từ 7-15 giáo viên Thể dục, mỗi trường loại 2 có từ 3-7 giáo viên thể dục. Một số trường, giáo viên thể dục còn thực hiện dạy cả nội dung quân sự. Theo quy định, mỗi giáo viên thể dục cấp THPT phải dạy 17

tiết/tuần, nhưng qua trao đổi thực tế với các giáo viên của 39 trường THPT khu vực phía Bắc cho thấy, nhiều trường, giáo viên phải giảng dạy từ 25-30 tiết/tuần, cá biệt có trường còn nhiều hơn. Như vậy, số lượng giáo viên trên thực tế chưa theo đúng quy định của Bộ GD&ĐT.

- Về trình độ đào tạo của giáo viên: Đại đa số giáo viên có trình độ đại học (chuẩn theo yêu cầu), tỷ lệ giáo viên có trình độ sau đại học rất thấp. Bên cạnh đó vẫn còn một số giáo viên có trình độ cao đẳng. Chính vì vậy, nâng cao trình độ đào tạo cho giáo viên là vấn đề cần thiết.

- Về độ tuổi: Độ tuổi trung bình là 34.6 tuổi, thâm niên bình quân là hơn 12 năm. Đây là một ưu thế lớn bởi lực lượng giáo viên có thời gian dài công tác, kinh nghiệm giảng dạy phong phú. Đây là lực lượng có thể tiếp cận khoa học kỹ thuật, có thể học tập nâng cao trình độ để trở thành những cán bộ giảng dạy thể dục có trình độ cao.

- Về trình độ ngoại ngữ, tin học: Phần lớn giáo viên chưa được chuẩn hóa trình độ ngoại ngữ và tin học theo quy định mới của Bộ GD&ĐT mà vẫn sử dụng chứng chỉ ngoại ngữ theo trình độ A, B, C. Các giáo viên phần lớn đều ở trình độ B, tức là có khả năng khai thác các kiến thức, tài liệu phục vụ giảng dạy từ Internet, đồng thời có thể tham khảo một số tài liệu ngoại ngữ phục vụ cho công tác giảng dạy.

2. Đánh giá thực trạng năng lực chuyên môn, nghiệp vụ của đội ngũ giáo viên Thể dục cấp THPT các tỉnh phía Bắc

Bằng phương pháp phỏng vấn chúng tôi lựa chọn được 12 tiêu chí đánh giá của nhóm cán bộ quản lý giáo dục và 12 tiêu chí tự đánh giá năng lực chuyên môn, nghiệp vụ của đội ngũ giáo viên Thể dục cấp THPT. Từ các tiêu chí lựa chọn, chúng tôi tiến hành đánh giá thực trạng năng lực chuyên môn, nghiệp vụ của đối tượng nghiên cứu.

2.1. Thực trạng năng lực chuyên môn, nghiệp vụ của đội ngũ giáo viên Thể dục cấp THPT các tỉnh phía Bắc theo đánh giá của cán bộ quản lý giáo dục

Chúng tôi đánh giá năng lực chuyên môn của giáo viên Thể dục cấp THPT thông qua phương pháp phỏng vấn theo thang độ Likert và phân loại đánh giá theo 5 mức. Trong đó các mức cụ

Nâng cao năng lực chuyên môn, nghiệp vụ cho giáo viên Thể dục trong trường học các cấp là biện pháp quan trọng giúp nâng cao hiệu quả giảng dạy Thể dục

thể: 0-0.8 điểm: Đáp ứng rất không tốt; 0.8-1.6 điểm: Đáp ứng không tốt; 1.6-2.4 điểm: Đáp ứng trung bình; 2.4-3.2 điểm: Đáp ứng tốt và 3.2-4.0 điểm: Đáp ứng rất tốt

Kết quả phỏng vấn vụ thể được trình bày tại bảng 2.

Qua bảng 2 cho thấy: Về năng lực chuyên môn của đội ngũ giáo viên Thể dục cấp THPT các tỉnh phía Bắc phần lớn mới đạt ở mức trung bình. Ngoại trừ các tiêu chí 1,4 và 5 được đánh giá

Bảng 2. Kết quả phỏng vấn cán bộ quản lý về năng lực chuyên môn, nghiệp vụ của đội ngũ giáo viên thể dục cấp THPT các tỉnh phía Bắc (n=18)

TT	Tiêu chí đánh giá	Điểm trung bình	Phân loại
1	Khả năng đáp ứng yêu cầu giảng dạy môn học Thể dục	3.10	Tốt
2	Năng lực tổ chức và chỉ đạo hoạt động ngoại khóa	2.20	TB
3	Năng lực huấn luyện các đội tuyển thể thao	2.30	TB
4	Có trình độ sư phạm đáp ứng yêu cầu của lĩnh vực GD	3.00	Tốt
5	Có nghiệp vụ sư phạm đáp ứng yêu cầu của thực tiễn giáo dục bậc THPT	2.90	Tốt
6	Có năng lực giải quyết nhiệm vụ tổ chức và triển khai các hoạt động giáo dục học sinh	2.00	TB
7	Khả năng tham gia các hoạt động nghiên cứu khoa học và tự nâng cao trình độ bản thân	1.90	TB
8	Năng lực tham gia các hoạt động đánh giá và đổi mới chương trình môn học	2.00	TB
9	Năng lực tổ chức, triển khai, đổi mới công tác kiểm tra đánh giá	1.80	TB
10	Năng lực triển khai hoạt động kiểm định chất lượng giáo dục trong phạm vi môn học	1.90	TB
11	Năng lực thực hiện chức năng công tác chủ nhiệm lớp	2.30	TB
12	Kiến thức và kỹ năng đổi mới phương pháp dạy học theo hướng tích cực hóa học sinh	2.10	TB
Điểm trung bình:		2.29	Trung bình

ở mức độ tốt, có nghĩa là đa số giáo viên đáp ứng tốt yêu cầu chuyên môn về lĩnh vực TDDT, đủ điều kiện triển khai thực hiện chương trình môn học thể dục bậc THPT. Do vậy, việc bồi dưỡng, nâng cao trình độ giáo viên trong những lĩnh vực này là cần thiết.

2.1. Thực trạng năng lực chuyên môn, nghiệp vụ của đội ngũ giáo viên Thể dục cấp THPT các tỉnh phía Bắc theo hình thức tự đánh giá

Phòng vẫn 57 giáo viên Thể dục thuộc 39 trường THPT khu vực phía Bắc tự đánh giá về trình độ năng lực chuyên môn theo thang độ Likert 5 mức. Kết quả cụ thể được trình bày tại bảng 3.

Qua bảng 3 cho thấy: Có 6/12 tiêu chí được

các giáo viên tự đánh giá ở mức tốt.

Bàn luận về vấn đề này cho thấy:

Cả 4 tiêu chí được đối tượng giáo viên tự đánh giá ở mức độ tốt đều đã được đào tạo trong chương trình học tại các cơ sở đào tạo cán bộ, giáo viên TDDT, nhưng những tiêu chí thể hiện khả năng tự học, tự nghiên cứu, năng động, sáng tạo thì chưa được đánh giá ở mức độ cao. Nguyên nhân dẫn đến tình trạng trên là do, giáo dục và đào tạo Việt Nam được đổi mới không ngừng cả về nội dung, phương pháp, chương trình... trong đó có cả sự đổi mới của môn học GDTC. Các giáo viên có thâm niên giảng dạy trung bình đã gần 13 năm, công tác bồi dưỡng, đào tạo lại giúp cho giáo viên cập nhật những kiến thức mới, những vấn đề đổi mới lại chưa

Bảng 3. Kết quả tự đánh giá năng lực chuyên môn, nghiệp vụ của đội ngũ giáo viên thể dục cấp THPT các tỉnh phía Bắc (n=57)

TT	Tiêu chí đánh giá	Điểm trung bình	Phân loại
1	Khả năng giải quyết tốt yêu cầu của tất cả các nội dung thuộc chương trình môn học Thể dục bậc THPT	3.10	Tốt
2	Sáng tạo và linh hoạt trong cấu trúc giờ học phù hợp với nội dung, đối tượng	2.20	Tốt
3	Năng lực lựa chọn và thiết kế phương pháp triển khai các nội dung thuộc giáo án chuyên môn	2.30	Tốt
4	Khả năng vận dụng những kiến thức chuyên môn về phương pháp GDTC, về y sinh học trong thực tiễn dạy học	3.00	Tốt
5	Khả năng tự kiểm định và đánh giá chất lượng chuyên môn sau mỗi giờ học	2.90	Tốt
6	Nghệ thuật sư phạm trong thực tiễn giải quyết nhiệm vụ của mỗi giờ học	2.00	Tốt
7	Khả năng nghiên cứu khoa học và tự nâng cao trình độ	1.90	TB
8	Khả năng tham gia các hoạt động đánh giá và đổi mới chương trình môn học	2.00	TB
9	Năng lực tổ chức, triển khai và đổi mới chương trình môn học	1.80	TB
10	Năng lực triển khai hoạt động kiểm định và đánh giá chất lượng giáo dục trong phạm vi môn học cũng như trong công tác chủ nhiệm lớp	1.90	TB
11	Kiến thức và kỹ năng tham gia hoạt động đổi mới phương pháp dạy học theo hướng tích cực hóa HS	2.30	TB
12	Tiềm lực tự đổi mới trước yêu cầu của thực tiễn giáo dục	2.10	TB
Điểm trung bình:		2.36	Trung bình

Bóng đá là môn thể thao được đông đảo học sinh tham gia tập luyện TDTT ngoại khóa

được quan tâm, chú trọng. Chính vì vậy, Việc chưa đủ khả năng đảm nhiệm tốt các nội dung thuộc chương trình môn học Thể dục bậc THPT là một tất yếu khách quan. Thực tiễn đào tạo trong các cơ sở đào tạo giáo viên TDTT đã chứng minh điều đó. Vì vậy, đòi hỏi mỗi GV và mỗi nhà trường THPT phải tạo mọi điều kiện để GV nâng cao được năng lực chuyên môn, nghiệp vụ đáp ứng yêu cầu công tác.

Chất lượng GDTC trường học còn nhiều hạn chế, một trong những nguyên nhân cơ bản của tình trạng này là do chất lượng chuyên môn của đội ngũ giáo viên thể dục (điều này được khẳng định trong nhiều báo cáo tổng kết công tác GDTC trường học của Vụ GCTD - Bộ GD&ĐT). Bất cập này cũng khẳng định, việc đào tạo, bồi dưỡng nâng cao trình độ chuyên môn, nghiệp vụ cho đội ngũ GV thể dục là cần thiết và cấp thiết.

Thực trạng nêu trên phản ánh nhu cầu và tính cấp thiết cần có những biện pháp tích cực để cải thiện và nâng cao chất lượng chuyên môn, nghiệp vụ cho đội ngũ giáo viên thể dục cấp THPT.

KẾT LUẬN

1. Thực trạng trình độ đào tạo, bồi dưỡng và số lượng đội ngũ giáo viên thể dục cấp THPT ở các tỉnh phía Bắc cho thấy: Đội ngũ giáo viên còn chưa đủ về số lượng và trình độ đào tạo, bồi dưỡng chưa đáp ứng nhu cầu thực tế giảng dạy môn học Thể dục cấp THPT ở khu vực phía Bắc.

2. Lựa chọn được 24 tiêu chí đánh giá năng lực chuyên môn, nghiệp vụ của giáo viên Thể dục

cấp THPT các tỉnh phía Bắc, trong đó có 12 tiêu đánh giá của đội ngũ cán bộ quản lý giáo dục và 12 tiêu chí tự đánh giá của giáo viên. Đánh giá theo các tiêu chí đã lựa chọn cho thấy: Năng lực tổ chức và triển khai các hoạt động giáo dục cũng như khả năng hòa nhập thực tiễn của đội ngũ giáo viên thể dục bậc THPT chỉ ở mức độ trung bình. Kết quả nghiên cứu đã đặt ra việc cần thiết bồi dưỡng, nâng cao trình độ giáo viên trong những năm tới.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

1. Bộ Giáo dục và Đào tạo (2009), *Quy định chuẩn nghề nghiệp giáo viên THCS, giáo viên THPT, Thông tư số 30/2009/TT - Bộ GD&ĐT*, ban hành ngày 22/10/2009.
2. Bộ Giáo dục và Đào tạo (2014), *Đề án tổng thể phát triển GDTC và thể thao trường học giai đoạn 2015 - 2020*, Tài liệu Hội thảo về xây dựng đề án phát triển GDTC và thể thao trường học.
3. Trần Bá Hoành (2004), “Chất lượng giáo viên”, số 16, *Tạp chí Nghiên cứu Giáo dục*, Viện Khoa học Giáo dục Việt Nam, tr. 10 - 13.
4. Huỳnh Trọng Khải (2013), “Nâng cao chất lượng đào tạo giáo viên Thể dục dưới tác động của nền kinh tế thị trường”, *Báo cáo Hội thảo KHQG về GDTC ở trường phổ thông Việt nam*, Nxb Giáo dục Việt Nam, tr. 279 - 283.
5. Đặng Ngọc Quang (2013), “Một số giải pháp nâng cao chất lượng đào tạo giáo viên Thể dục đáp ứng nhu cầu xã hội ở trường CĐSP Hà Nội”, *Kỷ yếu Hội thảo khoa học quốc gia về GDTC ở trường phổ thông Việt Nam*, Nxb Giáo dục Việt Nam, tr. 320 - 326.

(Bài nộp ngày 30/10/2017, Phản biện ngày 8/11/2017, duyệt in ngày 28/11/2017)